

Lilekane tse Peli

SABATHA THAPAMA

Bakeng sa Thuto ea beke ena, Bala:

Ba-Gal. 4:21–31; Gen. 1:28; 2:2, 3;3:15; 15:1–6; Exod. 6:2–8; 19:3–6.

Temana ea Khopolo:

“Empa Jerusalema oa leholimo ha a tlangoa; ke eena e leng ’m’ a rōna bohle” (Ba-Galata 4:26).

Bakreste ba latolang matla a Testamente ea Khale hangata ba bona phano ea molao Sinai e sa lumellane le evangeli. Ba etsa qeto ea hore selekane se fanoeng Sinai se emela nako, mokhoa tsamaiso, ho tloha nakong eo nalaneng ea botho ha pholoho e ne e ipapitse le kutlo molaong. Empa ka ha batho ba ile ba hloloa ho phela ka se hlokoang ke molao Molimo (ba rialo) a tlisa selekane se secha, selekane sa mohau ka Jesu Kreste. Sena, joale, ke kutloisiso ea bona ea lilekane tse peli: sa khale se ipapisitseng le molao, le se secha se ipapisitseng le mohau.

Leha taba eo e tloaelehile, e fosahetse. Pholoho ha e so ka e tla ka kutlo ea molao; bo Juda ba Biblele, ho tloha qalong, kamehla e bile bolumeli ba mohau. Poloko ea molao eo Paulose a e khalemellang Galatia e ne e le pheteletso, e seng ea Bokreste empa ea Testamente ea Khale ka bo eona. Lilekane tse peli ha se taba ea linako; ho ena le hoo li senola boitšoaro ba botho. Li bontša mekhoe e ’meli e fapaneng ea ho leka ho amana le Molimo, mekhoe e khutlelang morao ho Kaine le Abele. Selekane sa Khale se emela bao, joalo ka Kaine, ka phoso ba itšetlehang kutlong ea bona ea molao e le mokhoa oa ho khahlisa Molimo; khahlanong le hoo, selekane se secha se emela maiphihlelo a bao joalo ka Abele, ba itšetlehang ka ho phethahala mohaung oa Molimo oo a o tšepisitseng.

**Bala thutoea beke ena ho lokisetsa Sabatha, 2 Loetse.*

Methoe ea Selekane

Ba bangata ba nka botoloki ba Paulose ba nalane ea Israele ho Ba-Galata 4:21–31 e le sekha se thata lengolong la hae. Ke hobane ke khang e Thata e hloakang tsebo e pharaletseng ea batho le liketsahalo tsa Testamente ea Khale. Khato ea pele ho batleng moelelo oa sekha sena ke ho ba le kutloisiso ea motheo ea ntlha ea Testamente ea Khale eo eleng khubu ea khang ea Paulose: ntlha ea selekane. Lentsoe la se-Heberu le tolokiloeng e le “selekane” ke berit. Le hlaha makhetho a batlileng ho ba makholo a marao Testamenteng ea Khale le ho supa konteraka e tlamang, tumellano, kapa selekane. Ka likete tsa lilemo, lilekane li ne li bapala karolo e bohlokoa ho hlaloseng likamano tse lipakeng tsa batho le lichaba tse pharaletseng tse bochabela bo hare. Lilekane hangata li kenyeletsa ho hlajoa ha liphoofole e le karolo ea ho etsa (“mokhekhetho”) selekane. Polao ea liphoofole e ne e tsoantša se tlang ho etsahala ha e mong a hlotsoe ho boloka lipallo le liphelelo tsa selekane. “Ho tloha ho Adama ho isa ho Jesu, Molimo o sebelitse le batho ka letoto la lipallo tsa lilekane tseo khubu ea tsona e neng e le ho tla ha molopolli, tseo sehlohlole sa tsona e leng selekane sa Davida (Gen. 12:2, 3; 2 Sam. 7:12–17; Esa. 11). Ho Israele khoholehong Babylona Molimo o tšepisitse ‘selekane se secha’ se sebitsang ho feta (Jer. 31:31–34) malebana le ho tla ha Messia oa leloko la Davida (Ezek. 36:26–28; 37:22–28).” —Hans K. LaRondelle, *Our Creator Redeemer* (Berrien Springs, Mich.: Andrews University Press, 2005), p. 4.

Motheo oa selekane sa mathomo sa Molimo le Adama serapeng sa Edene pele ho sebe ke ofe? Gen. 1:28; 2:2, 3, 15–17.

Leha lenyalo, mosebetsi oa matsoho, le Sabatha e ne e le karolo ea lintho tse fanoeng tsa selekane sa tlhohlong, ntlha kholo ea sona e ne e le taelo ea Molimo ea ho se je tholoana e hanetsoeng. Motheo oa selekane sena e ne e le “utloa u phele!” Ka tlhohleho e bopiloeng ka tumellano le Molimo, Morena ha a ka a batla ntho e thata. Kutlo e ne e le tšekamelo ea botho; empa, Adama le Eva b khethile ho etsa seo e neng e se tšekamelo ea bona, ‘me ka ketso eo, ha ba ea ka ba senya selekane sa tlhohleho, ba etsa maemo a thata batho bao ha joale ba silafalitsoeng ke Sebe. Molimo ka sebele o tla khutlisetsa likamano tseo Adama le Eva ba li lahlileng. O entse sena ka ho tlisa selekane sa mohau se itšetlehileng tšepisong ea ka ho sa feleng ea mopholosi (Gen. 3:15).

Bala Genese 3:15, tšepiso ea pele ea evangeli ka Bibeleng. Ke kae temaneng eo moo u bonelang leronthong tšepo eo re nang le eona ho Kreste?

Selekane sa Abrahamama

Ke pallo efe ea selekane eo Molimo a e etselitseng Abrame ho Genese 12:1–5? Karabelo ea Abrame e bile efe?

Lipallo tsa mathomo tsa Molimo ho Abrame li etsa se seng sa likha tse matla Testamenteng ea Khale. Litemana tsena li bua ka mohau oa Molimo. Ke Molimo, e seng Abrame, ea etsang lipallo. Abrame ha a etsa letho ho fumana mohau oa Molimo, 'me ha ho le phatsa feela e supang hore Molimo le Abrame ba sebelitse 'moho kae kae ho etsa tumellano ena. Molimo o etsa litšepiso tsohle. Abrame, ka lehlakoreng le leng, o biletsoa ho ba le tumelo ho tšieeng ha lipallo tsa Molimo, e seng se ka bitsoang tumela-khoela empa tumelo e bonahatsoang ka tlohela lelapa la habo (a le lilemo li mashome a supileng a metso e mehlang) le ho ea lefatšeng leo Molimo o le tšepisitseng. “Ka “tlhohonolofatso e phatlalalitsong ho Abrahamama le ka eena ho batho bohle, 'mopi a nchafatsa sepheo sa hae sa topollo. O 'hlohonolofalitse' Adama le Eva Paradeiseng (Gen. 1:28, 5:2) eaba o 'hlohonolofatsa Noe le bara ba hae ka mora moroallo (9:1). Ka tsela ena Molimo oa hlakisa tšepiso ea hae ea pejana ea molopolli ea tla lopolla batho, le ho felisa bokhopo, le ho khutlisa Paradeise (Gen. 3:15). Molimo a netefatsa pallo ea hae ea ho hlohonolofatsa 'batho bohle' ho tsoeng ha hae ho akaretsang.”—Hans K. LaRondelle, *Our Creator Redeemer*, pp. 22, 23.

Ka mora lilemo tse leshome a emetse mora oa pallo hore a hlahe, ke lipotso life tseo Abrame a nang le tsona ka pallo ea Molimo? Gen. 15:1–6.

Hangata ho bonolo ho phahamisa Abrame e le monna oa tumelo ea neng a se na lipelaelo kapa lekhoneho. Mangolo, leha ho le joalo, a fana ka setšoantšo se fapaneng. Abrame o ile a lumela, empa hape o ne a na le lipotso tseleng. Tumelo ea hae e ne e le tumelo e holang. Joalo ka nate ho Mareka 9:24, Abrame o ile a re ho Molimo ho Genese 15:8, “Kea lumela, Morena! Nthuse ho se lumeleng ha ka.” Karabelong, Molimo ka mohau o tiisetse Abrame ka ho tiiea ha tšepiso ea haeka ho kena seleaneng le eena (Gen. 15:7–18). Se etsang sekha sena hore se makatse haholo ha se taba ea hore Molimo o kena seleaneng le Abrahamama empa boemo boo Molimo a neng a ikemiselitse ho inyeneyefatsa. Ho fapana le babusi ba bang ba bophirimela, ba lesisitheho ka khopolo ea ho etsa litšepiso tse tlamang le bahlanka, Molimo ha a fana feela lentsoe la hae, empa ka tšoantšetso a feta hara mekhekehetho ea liphoofole tse hlabiloeng, a beha bophelo ba hae ho eona. E ruri, Jesu qetellong o fana ka bophelo ba hae Golgotha ho etsa tšepiso ea hae 'nete.

Ke libaka life joale moo u lokelang ho fihlela ka tumelo le ho lumela seo ho leng thata ho se lumela? Ke joang u ka ithutang ho tšoarella ho sa natsoe se etsahalang?

Abrahama, Sara, le Agare

Hobane Paulose a na le pono e tlase ka ketsahalo ea Agare? Ba-Gal. 4:21–31, Genese 16. Ke ntlha efe ea pholoho eo Paulose a e etsang ka tšebeliso ea hae ea pale ee ea Testamente ea Khale?

Pale ea Agare paleng ena e amana le ho hloleha Abrame lipallong tsa Molimo. Joalo ka lekhoba la ntlo ea Abrame, Agare e ka 'na eaba e bile thepa ea Abrame e le e 'ngoe ea limpho tse ngata tseo Faro a mo fileng tsona ho nka Sarai, ketsahalo ea pele e amanang le ho se lumele ha Abrame tšepisong ea Molimo (Gen. 12:11–16). Ka mora ho leta lilemo tse leshome bakeng sa oa pallo hore a hlahe, Abrame le Sarai ba sala ba se na ngoana. Ka ho etsa qeto ea hore Molimo o hloka thuso ea bona, Sarai a fana ka Agare ho Abrame e le serethe. Leha e le mohlolo ho rōna kajeno, morero oa Sarai e ne e le o tsoileng matsoho. Ho latela meetlo ea khale, lekhoba le letšehali le ka sebetsa e le moemeli bakeng sa mong'a eo e leng nyopa. Ka hona Sarai a bitsa ngoana ea tsoang ho monna oa hae le Agare e le oa hae. Leha morero o ile oa hlahisa ngoana, e ne e se ngoana eo Molimo a mo tšepisitseng.

Paleng ena re na le mohlala o matla ka moo ha re tobane le maemo a ferekanyang, le monna e moholo o oa oela tumelong. Ho Genese 17:18, 19, Abrahama o kopa Molimo ho amohela Ishmaele le mojalefa oa hae; Morena, a latola kopo eo. Taba e mohlolo ka tsoalo ea Ishmaele e bile ho lumela ha Sara ho arolelana ka monna oa hae le mosali e mong! Ho ne ho se letho le mohlolo la tsoalo ea ngoana ka mosali enoa, ngoana ea “tsoetsoeng ka thato ea nama.” Hoja Abrahama a ne a tšepile seo Molimo a se tšepisitseng ho e na le ho lamella maemo ho timetsa tšepo eo, ho ka be ho sa etsahala tsena, 'me lillo tse ngata li ka be lo qobiloe.

Khahlanong le tsoalo ea Ishmaele, sheba maemo a potapotileng tsoalo ea Isaka. Gen. 17:15–19; 18:10–13; Ba-Heb. 11:11, 12. Hobaneng maemo ae a ne a hloka tumelo e kaalo ea Abrahama le Sara?

Ke ka litsela life ho hloka tumelo ha hao litšepisong tsa Molimo ho ileng ha u bakela bohloko? Ke joang u ka ithutang ho liphoso tsee ho lumela Molimo lentsoeng la hae, ho sa natsoe se etsahalang? Ke liqeto life tseo u ka li etsang tse ka thusang ho matlafatsa bokhoni ba hao ba ho tšepa litšepiso tsa Molimo?

Agare le Thaba ea Sinai (Ba-Gal. 4:21–31)

Ke mofuta o fe oa selekane oo Molimo a neng a batla ho o theha le batho ba hae Sinai? Ke ho tšoana hofe hoo e nang le hona le litšepiso tsa Molimo ho Abrahama? Exod. 6:2–8, 19:3–6, Deut. 32:10–12.

Molimo o ne a lakatsa ho ba le likamano tse tšoanang tsa selekane le bana ba Iseraele Sinai tseo a neng a na le tsona le Abrahama. Hantle ho tšoana ho teng lipakeng tsa lentsoe la Molimo ho Abrahama ho Genese 12:1–3 le mantsoe a hae ho Moshe ho Exoda 19. Liketsahalo ka bobeli, Molimo o tiisa seo a tla se etsa nakeng sa batho ba hae. Ha a kope Ba-Israelae ho tšepisa ho etsa letho ho fumana lithlonolofatso tsa hae; ho e na le hoo, ba lokela ho ba le kutlo e le karabelo ea lithlonolofatsong tseo. Lentsoe la se-Heberule tolokiloeng e le ho “utloa” ho Exoda 19:5 le bolela ho “mamela.” Mantsoe a Molimo ha a bolele ho beoa ea lokileng ka mesebetsi ea molao. Khahlanong le hoo, o ne a batla hore Israelae e be le tumelo e tšoanang le e bonahetseng karabong ea Abrahama litšepisong tsa hae (hangatanyana!).

Haeba likamano tsa selekane tseo Molimo a faneng ka tsona ho Israelae Sinai li tšoana le tse ileng tsa fanoa ho Abrahama, hobaneng Paulose a hlhisa thaba ea Sinai ka maiphihlelo a fosahetseng a Agare? Exod. 19:7–25; Ba-Heb. 8:6, 7.

Selekane sa Sinai se ne se reretsoe ho supa boetsalibe ba batho le pheko e khaphatsehang ea mohau oa Molimo, o neng o tšoantšitsoe ka litšebelatsong tsa tabernakele. Bothata ka selekane sa Sinai bo ne bo se karolong ea Molimo empa litšepisong tse putlameng tsa batho (Ba-Heb. 8:6). Ho e na le ho arabela litšepiso tsa molimo ka boikokobetso le tumelo, ba-Israelae ba ile ba arabela ka boitšepo. “Tsohle tseo Jehova a li buileng re tla li etsa” (Exoda 19:8). Ka mora ho phela joalo ka makhoba Egypeta ka lilemo tse fetang makholo a mane, ba ne ba se na tsebo ea khanya ea Molimo kapa bobele ba boetsalibe ba bona. Ka tsela e tšoanang le eo Abrahama le Sara ba lekileng ho thusa Molimo ho phethahatsa litšepiso tsa hae, ba-Israelae ba leka ho fetola selekane sa Mohau ho se etsa selekane sa mesebetsi. Agare o tšoantša Sinai ka hore bobeli li senola liteko tsa botho pholohong ka mesebetsi.

Paulose ha a bolele hore molao o fanoeng Sinai o ne o le khopo kapa ho felisoa. O khathatsehile ka poloko e fosahetseng ea molao ea Ba-Galata. “Ho e na le ho sebeletsa ho ba kholisa ka bothata ba ho khahlisa Molimo ka poloko ea molao, molao o ne o khotlaetsa ka ho bona takatso e tebileng ea ho itšetleha matleng a botholo ho khahlisa Molimo. Ka hona molao ha o oa ka phetha sepheo sa oona sa mohau sa ho isa Bajudeho Krete. Oa mpa oa ba koala hole le Krete.”—O. Palmer Robertson, *The Christ of the Covenants* (Phillipsburg, N.J.: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1980), p. 181.

Ishmaele le Isaka Kajeno

Ho pheta hakhutšoanyane nalane ea Israele ho ne ho reretsoe ho khutsisa likhang tse entsoe ke bahanyetsi ba hae ba neng ba bolela hore e ne e le itloholo tsa 'nete tsa Abrahamama le hore Jerusalema—khubu ea Bokreste ba bo-Juda le molao e le motsoali ho bona. Ba ne ba qosa Balichaba ka hore ha ba na tokelo; haeba ba ne ba batla hoba balateli ba 'nete ba Kreste, ba lokela pele ho ba mora oa Abrahamama ka ho inehela molaong oa lebollo. 'Nete, ho bolela Paulose, ke ho fapaneng. Ba bolokang molao ha se bara ba Abrahamama empa ha se bana ba pallo joalo ka Ishmaele. Ka ho beha tšepo ea bona lebollong, ba ne ba itšetlehile ka nama, joalo ka ha Sara a entse ka Agare le joalo ka ba-Israele ba entse ka molao oa Molimo Sinai. Balumeli ba balicha, leha ho le joalo, e ne e le bara ba Abrahamama e seng ka ho ba setloho ea tlhaho, joalo ka Isaka, ka se ka holimo ho matla a botho. “Joalo ka Isaka e bile phethahatso ea pallo e etselitsoeng Abraham . . . ; joalo ka Isaka, tsoalo ea bona tokolohong e bile ka tšebetso ea mohau oa leholimo; joalo ka Isaka, ke karolo ea selikalikoe sa selekane sa pallo.”—James D. G. Dunn, *The Epistle to the Galatians* (London: Hendrickson Publishers, 1993), p. 256.

Ke eng eo litloholo tsa Abrahamama li tobanang le eona lefatšeng lee? Ba-Gal. 4:28–31, Gen. 21:8–12.

Hoba ngoana oa pallo ho tliselitse Isaka e seng mahlohonolo empa hape le khanyetso le litlhoriso. Malebana le litlhoriso, Paulose kelellong o na le mokete oa Genese 21:8–10, moo Isaka a tlotloang 'me Ishmaele a hlaha a tšeha ka eena. Lentsoe la se-Heberu ho Genese 21:9 hantle le bolela “ho tšeha,” empa karabelo ea Sara e bolela hore Ishmaele o ne a soma le ho nyelisa Isaka. Leha boitšoarō ba Ishmaele bo ke ke ba utloahala e le taba ho rōna kajeno, e senotse ho teba ha khohlano e teng boemong ba lelapa moo bojalefa ba lelapa bo leng tlokotsing. Babusi b bangata pejana ba lekile ho tiisa maemo a bona ka ho tlosa bahanyetsi ba tlang, ho kenyeletsa le bana (Baahloli 9:1–6). Leha Isaka a ne a tobane le khanyetso, hape o natefetsoe ke melemo ea lerato, tšireletseho, le mohau o tsamaeang le hore ba mojalefa oa ntare. Joalo ka litloho tsa Moea tsa Isaka, ha rea lokela ho makatsoa ke ha re ba le mahlola le khamyetso, le ka hara kereke ka bo eona.

Ke ka litsela life u kopaneng le mathata litlhoriso, haholo ba haufi le uena, ka lebaka la tumelo? Kapa ipitse potso ena e thata: na u lokela ho ba le molao oa ho hlorisa ba bang bakeng sa tumelo? Nahana ka eona.

Ho Ithuta haholoanyane:

Read Ellen G. White, “The Law and the Covenants,” pp. 363–373, in *Patriarchs and Prophets*. “Empa ha e ba selekane sa Abrahamana se ne se na le pallo ea topollo, hobaneng selekane se seng se ile sa etsoa Sinai? Bokhobeng ba bona batho ba ile ba lahlehela ka tsela e itseng ke tsebo ea Molimo le metheo ea selekane sa Abrahamana. . . . “Molimo oa ba tlisa Sinai; a bonahatsa khanya ea hae; a ba fa molao oa hae, ka tšepiso ea tlhohonolofatso e kholo ha ba utloa: ‘Me joale ekare ha le ka fela la utloa lentsoe la ka la boloka selekane sa ka . . . le tla ba ho ’na ’muso oa baprista, le sechaba se khetheliheng.’ Exoda 19:5, 6. Batho ha ba ka ba hlokomela boetsalibe ba lipelo tsa bona, le ho ka ntle ho Krete ho ne ho se ka moo ba ka bolokang molao oa Molimo; ’me ba kena seleaneng le Molimo. . . . empa ha feta libeke tse ’maloa eaba ba robile selekane sa bona le Molimo, le ho khumamela setšoantšo se tšolotsoeng. Ba ne ba ke ke ba tšepa mohau oa Molimo ka selekane seo ba se robileng; ’me joale, ka ho bona boetsalibe ba bona le tlhokahalo ea tšoarelle, ba tlisoa ho utloa bohloki ba mopholosi ea senotsoeng seleaneng sa Abrahamana le liriting tsa mahlabelo. Joale ka tumelo le lerato ba ile ba tlangoa ho Molimo e le mopholosi oa bona bokhobeng ba sebe. Joale ba ne ba itokiselitse ho amohela litlhonolofatso tsa selekane se secha.”—Ellen G. White, *Patriarchs and Prophets*, pp. 371, 372.

Lipotso tsa Puisano:

1. Na leeto la hao le Molimo e ka mofuta oa “selekane sa Khale” kapa “selekane se secha”? u ka bolela phapano joang?
2. Ke litaba life tse ling ka hara kereke ea hao ea lehae tse tlišang tsitsipano hara lōna? Li rarolloa joang? Leha u ka iphumana u le lehlatsipa la litlhoriso, u ka netefatsa joang, hape, ha se uena ea hlorisang? Ke eng se arolang moo? (Sheba hape Matt. 18:15–17.)
3. Ke ka makhethlo a makae o entseng litšepiso ho Morena tsa hore u ke ke oa etsa sena kapa sane, e be u feela u etsa seno kapa sane? ’Nete ee e bohloko e u thusa joang ho utloisisa moelelo oa mohau?

Kakaretso:

Lipale tsa Agare, Ishmaele, le bana ba Israele Sinai li bontša booatla ba ho leka ho itšetleha matleng a rōna ho fihlela seo Molimo a se tšepisitseng. Mokhoa ona oa boitokafatso o suptjoa e le selekane sa khale. Selekane se secha ke selekane sa ka ho sa feleng sa mohau seo pele se ileng sa thehoa le Adama le Eva ka mora sebe, sa nchafatsoa le Abrahamana, sa nto phethahatsoa ho Krete.

